

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו פרשת נשא תשפ"א לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף ר"ל

דרשת פרקי אבות

(שם ט.) ושנות רשעים תקצרנה (משלי י-כז), שכמעט כולם לא הוציאו שנתם ע"ש.

*

הנה אנו קורין את השבת הזה, שבת 'נאך' שבועות, ומטו משמיה צדיקים שפירושו כי שבת זה עדיין שבועות, ויכולים עוד להשיג בה מה שחסרו להגיע בשבועות. וביאורו נראה, כי מצינו בקרבנות החג, שגם בשבועות שהחג הוא רק יום אחד, יש לקרבנותיה תשלומין כל שבעה (חגיגה יז). ולא רק הקרבן חגיגה, אלא יכולין להשלים גם קרבן הראייה (שם ב.). והיינו כי בכל חג התורה מחייבת ליראות בעזרה של בית המקדש, וכתוב (שמות כג-טו) ולא יראו פני ריקם, שצריך להביא עמו קרבן ראייה. ואמרה תורה שגם האדם שבא בחג לבית ה' לראות וליראות ריקם, יוכל להשלים הריקנות ההוא במשך שבעה ימים. ואם כן בשבוע זו לאחר החג יש בה עדיין המשך להחג לתשלומין. ועיקר תשלומי חסרון החג היא בשבת, יום מנוחה וקדושה בלי טירדות גשמיים, ועל כן מעוררין את האדם שעומדין

במשנה (אבות א-ב) שמעון הצדיק היה משירי כנסת הגדולה, הוא היה אומר, על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים ע"כ. הנה שמעון הצדיק מיוחד משאר התנאים שנקרא בתואר צדיק. והוא היה גם כהן גדול ארבעים שנה בתחלת בית השני, והיה משירי הכהנים הגדולים החשובים ששימשו במקדש, אשר עבודתו היה רצוי לה' ביתר שאת, וכמאמרם (יומא לט.). שארבעים שנה שמש שמעון הצדיק היה גורל עולה בימין, ולשון של זהורית מלבין, והיה נר המערבי דולק וכו', וכאשר מת נמנעו אחיו הכהנים מלברך בשם [מלברך ברכת כהנים את העם בשם המפורש, שלא היו כדאין] ע"כ. הרי לנו כי היה הכהן הגדול האחרון במקדש שבירך ברכת כהנים להגות את שם הוי"ה באותיותיה. וגם זה נרמז בתוארו שירי 'כנסת הגדולה', כי השם הוי"ה היא השם הגדול ביותר מכל השמות, והוא היה האחרון שכאשר התכנסו ישראל לברכת כהנים היה מזכיר את השם הגדול, וממנו ואילך נמנעו מלברך בשם. ועל הכהנים הגדולים בבית שני אמרו

קול רנה וישועה באהלי צדיקים

ברגשי גיל ושמחה ומתוך שבה והודי' להשי"ת, הננו מגישים מעומקא דליבא, ברכת מזלא טבא וגדיא יאה, קדם עטרת ראשנו

~ כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ~

לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי הנכד

החתן הרב חיים מאיר שליט"א בן לבנו הרה"ג רבי יואל משה מרדכי שליט"א – ר"מ בישיבתנו הק'

יהא רעווא שיזכה לשובע שמחות ורב תענוג ונחת דקדושה מכל יו"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא עד ביאת גוא"צ בב"א.

בשבת נאך שבועות, שאם עבר עליו החג וראה את פני ה' ייקם, בלי קבלת אורה והשפעתה, יש לזה עוד תשלומין.

ובא התנא לעורר, כי השלמת האדם בעבודת קונו, יש לה שלשה עמודים, וגם מי שלא זכה להיות שבתו בבית ה' באהלה של תורה, יוכל להשלים עצמו בשאר העמודים של עבודה וגמילות חסדים, היינו בתפלה שהיא כעת במקום העבודה במקדש, ובריבוי חסד בגופו וממונו בגמילות חסדים. וכל אחד יש לו תפקידו שמסבבין לו מן השמים שיוכל שם להשלים נפשו. וכמו שאנו רואים בפרשה זו, שגם בשבת לוי עצמו נתחלק העבודה בין קהת וגרשון ומררי, ועל פי ה' פקד אותם ביד משה איש איש על עבודתו ועל משאו (ד-מט). וכאשר עדיין אנו עומדים בהימים של קבלת התורה, יוכל כל אחד לזרו את נפשו, ולקבל התורה, בהשלשה העמודים שהעולם עומד עליהם.

*

ואמר שהעולם עומד על ה'תורה ועל ה'עבודה ועל גמילות חסדים, ולא אמר על ה'גמילות חסדים. ופירשו כי לא על כל תורה העולם עומד, כי הלומד תורה שלא לשמה נוח לו שלא נברא (ברכות יז), ורק על ה'תורה, שאות ה' מורה על הידוע ועל המיוחד (רש"י בראשית יד-ז). וכמו כן העולם עומד רק על עבודת ה' בלי פניות, על ה'עבודה המיוחדת. לא כן גמילות חסדים יש לה חשיבות בכל אופן, כי סוף כל סוף החיה עניים ויתומים, וכמו שאמרו חז"ל (פסחים ה). האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני או שאהיה בן עולם הבא הרי זה צדיק גמור ע"ש. ועל כן סיים על גמילות חסדים סתמא, שבכל אופן שמקיימה העולם עומד עליה.

ומצינו בשמעון הצדיק איך הקפיד על העבודה שתהא בלי פגם, כדאיתא בגמרא (נדרים ט). שאמר, מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא [שהתחיל למנות, ונטמא במת שסותר מנינו, ומביא קרבן ומונה כבתחלה]. וטעמו, משום דכשהן מטמאין ורביין עליהן ימי נזירות מתחרטין בהן, ונמצאו מביאין חולין לעזרה ע"כ. והיינו דאף על פי שעל פי דין עם כל זה חייבין הם מן התורה להביא הקרבן, ויש עלה מצות עשה דאכילת קדשים, מכל מקום יש פגם בזה,

שאינם מרוצים מכך שבאו לידי חיוב קרבן, ובעיני שמעון הצדיק היה הקרבן כעין חולין בעזרה, מחמת המחשבה של חרטה שעלה בלבו של הנזיר, הגם שלא מועיל חרטתו והוא נזיר גמור.

*

והנה אמרו שם, שאמר שמעון הצדיק מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא אלא אחד, פעם אחת בא אדם אחד נזיר מן הדרום, ראיתיו שהוא יפה עינים וטוב רואי וקוצותיו סדורות לו תלתלים, אמרתי לו בני מה ראית להשחית שערך זה נאה. אמר לי רועה הייתי לאבא בעירי והלכתי למלאות מים מן המעיין, ונסתכלתי בבבואה שלי ופחו יצרי עלי וביקש לטורדני מן העולם [לילך אחר מראה עינין]. אמרתי לו רשע למה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך, במי שהוא עתיד להיות רמה ותולעה, העבודה שאגלחך לשמים, מיד עמדתי ונשקתיו על ראשו, אמרתי לו בני כמותך ירבו נזירי נזירות בישראל, עליך הכתוב אומר (במדבר ו-ב) איש כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה' [שנזירתו לשם שמים] ע"כ.

ויש להבין למה הוצרך לקבל על עצמו נזירות, ולא היה די לו בשבועתו, העבודה שאגלחך לשמים. ולא עוד, אלא על ידי שקיבל על עצמו נזירות, יאריכו הימים עד שיגלחו, כי עד שלשים יום, גדל פרע שער ראשו, ויותר טוב היה שלא יקבל על עצמו נזירות כדי שיוכל לגלחו תיכף. וגם מהו כוונת שמעון הצדיק שעליו הכתוב אמר איש כי יפליא וכו', הלא כל נודר נזירות עושהו לשם שמים, שאם לא כן למה יפריש עצמו מתענוגי היין. וגם בעצם הקרא יש לדייק על כפל הלשון 'נזיר להזיר' לה', שחודא מיותר.

ונראה בביאורו, דידועים דברי הרמב"ן (בספר האמונה והבטחון פי"ט) שפירש על פסוק (שיר ב-ז) אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ, ופירש כשמגיע לאדם איזה התעוררות של יראה ואהבה להבורא ב"ה, אזי תיכף ומיד יראה לעשות לה כלי, היינו שיעשה תיכף איזה מצוה, דהיינו שיתן צדקה או ישב תיכף ללמוד וכדומה. כי ידוע שהתעוררות הבאה אל האדם בפתע פתאום הוא אור הנשפע עליו מלמעלה, ונקרא בחינת נשמה, ולכן צריך

מלהתעסק בה, והמצוה נאבד ממנו, וכדרך שאין מחמיצין את המצה כך אין מחמיצין את המצוה.

ועל כן כאשר בא איזה התעוררות להאדם לעבודת קונו, עוד מעט קט ששוהה יוכל להתחמץ שיפיג התעוררותו ומתקררת, על כן העצה היעוצה להתעסק תיכף בעשיית מצוה, להכין כלי להתעוררותו, וכלי זה יהא בית קיבול על הדבר שנתעורר.

וביתר ביאור, כי מצוה גוררת מצוה (אבות ד-ב), והכוונה דאיתא במשנה (שם ד-יא) העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד, והיינו כי חוץ ממה שמעשיית מצוה נברא לו מלאך מליץ לעתיד, מלאך ההוא מסייע אותו גם כן לדבר מצוה, ומצוה גוררת מצוה (עיין ביאור הגר"א משלי א-כג). ולכן כאשר בא לאדם התעוררות לעבודת קונו, יעשה תיכף מצוה, שמזה נברא מלאך פרקליט שמסייע לו להוציא התעוררותו מן הכח אל הפועל (ועיין ערוגת הבשם לחנוכה ד"ה נתת).

*

ונראה דזהו שאמר הכתוב איש או אשה כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה', כי חז"ל (סוטה ב.) דרשו סמיכות, למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה, לומר לך שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין, שהוא מביא לידי ניאוף ע"כ. אך לכאורה לאיזה צורך הנזיר 'נודר' נזירותו, אם רוצה לפרוש עצמו מן יין, לא ישתה מכאן ולהלאה, ולאיזה צורך הוא מקבל על עצמו זאת מתחלה בנדר. אך בהיות כי מכיר אדם את יצרו וחומר, שהן אמת שכעת הוא עומד בהשגה זו של פרישות, אבל יתכן שזה יתקרה ממנו לאט, וכאשר יבוא לפניו כוס יין לא יוכל ליתן מעצור לנפשו מלשתותו, על כן מקבל עליו הנזירות בנדר, כדי שיהא מוכרח לקיימו. וכמו שאמרו (נדרים ח.) נשבעין לקיים את המצוה שנאמר (תהלים קיט-ק) נשבעתי ואקיימה לשמור משפטי צדקך וכו', לזרוזי נפשיה ע"ש. ולפי מה שנתבאר יש בזה עוד עדיפות, דכיון שמקבל זאת על עצמו בנזירות, ומחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה (קידושין לט:), הרי נברא ממחשבה זו מלאך פרקליט העומד ומסייע לו כל ימי נזירותו שלא יכשל במה שקיבל.

האדם להלבישה בגוף, בכדי שיהיה לה חיוזק ובסיס שלא יהיה מוטה ח"ו, כידוע למביני מדע. וזה פירוש הפסוק, אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ, כי חפץ הוא מלשון כלי, דהיינו התעוררות ההוא שבא אל האדם צריך תיכף ומיד לעשות לה כלי, וזהו עד שתחפץ ע"כ.

ועל פי זה כתב בקדושת לוי (לשבועות) דלכן בשעת מתן תורה שהיה בודאי לישראל או התעוררות גדולה, ולא היה להם עדיין שום מצוה לעשות להתעוררות כלי, מוכרח לומר שהיו מקיימים מצות הגבלה, שהזהיר משה רבינו ע"ה שלא ליגע בהר, והם היו נעצרים מליגע, וממצוה הוזהרו היו עושים כלי להתעוררות, ועל שם זה נקרא בשם עצרת עכדה"ק.

ונראה להסביר הדברים, כי הנה אמרו (פסחים ד.) זריזין מקדימים למצות שנאמר (בראשית כב-ג) וישכם אברהם בבקר ע"כ. והיינו כי חוץ ממה שהזריזות לעשות רצון קונו מורה על אהבתו למצות ה' ושמחתו בה, ויש בזה חשיבות רבה. יש בזה עוד טעם, כי הלא יצרו של אדם מתגבר עליו כל יום, ויצר לב האדם רע מנעוריו, וגם אם התעורר כעת לעשות דבר טוב, בקל יוכל יצרו לקרר אותה, על כן יש להקדים ולהזדרז לעשותה בעוד שהוא עומד בהתעוררותו.

והכתוב אומר ושמרתם את המצות (שמות יב-יז), וברש"י שלא יבואו לידי חמוץ, מכאן אמרו (פסחים מח:) תפח תלטוש בצונן. רבי יאשיה אומר אל תהי קורא את המצות אלא את המצוות, כדרך שאין מחמיצין את המצה כך אין מחמיצין את המצוות, אלא אם באה לידך עשה אותה מיד (מכילתא) ע"כ. ולכאורה די היה באמרו אל תהי קורא מצות אלא מצוות, כדרך שמצינו הרבה דרשות כן בש"ס, ולמה האריך בההיקש כדרך שאין מחמיצין את המצות כך אין מחמיצין את המצוות. אך הכתוב בא לעורר, כי בעיסת מצה אנו רואין שכעת עומדת מוכנת לקיים בה מצות ה' באכילתו בפסח, אבל אם שוהה אף רגעים אחדים מלעסוק בה, היא נעשית חמוץ, וחייב שוב כרת באכילתו, ואין כאן עוד מצוה אלא עבירה. על דרך זה יתכן בכל מצות ה', כאשר שוהה ועובר זמן בלי להתעסק בקיומו, השאור שבעיסה היא היצר הרע מחמיצו, שמקררו

והנה מצינו באשת מנוח שבא אליה מלאך ואמר, הנך הרה ויולדת בן וכו', כי נזיר אלקים יהיה הנער. וכאשר בא המלאך שנית אל מנוח כתיב, ויאמר מנוח אל מלאך ה' מי שמך וגו', ויאמר לו מלאך ה' למה זה תשאל לשמי והוא פלאי (שופטים יג-ז). ומבואר במפרשים כי המלאך של מצות נזירות שמו פלאי, והוא מלשון הפלאה (עיין במדרש רבה בפרשתנו י-ו). וכיון שהמלאך כאן נשלח לבשר את ענין הנזירות, שעליה נאמר איש כי יפליא לנדור, על כן אמר המלאך למה זה תשאל לשמי, כי יש לך להבין מהמאורע ששמו פלאי ע"כ. ואם כן האדם המקבל על עצמו נזירות קונה לו פרקליט המלאך ששמו פלאי לסייעו לקיים מצותו. וזהו איש או אשה כי 'יפליא', שרוצים לברוא אותו מלאך שנקרא פלאי, להיות לו לעזר מיצרו המתגבר עליו, העצה לזה 'לנדור נדר נזיר', והפרקליט הנברא מהנדר הוא יסייע אותו שיוכל לשמור נזרו.

ולכן שמעון הצדיק מימיו לא אכל אשם נזיר טמא, דכיון שבא לידו און, הרי זה מורה שאין הנזיר צדיק כל כך, שהרי לא היה לו שמירה, וכיון שכן יש לחשוש שהוא גם מתחרט על קבלת נזירותו, וקרבותיו נחשבים כחולין בעזרה, ועל כן לא רצה לאכול ממנו. אבל כאן שראה גודל מסירת נפשו בקבלת נזרו, שרוצה סיוע מהפרקליט שנברא מהמצוה, הבין שמה שנטמא באמצע נזירותו, בא לו מאת ה' עבור צדקתו, שכיון שרצה בגילוח לשמים, זימן לו ה' זאת בכפליים, שיטמא את נזרו ויצטרך לגלח תיכף, ושוב יגלח עצמו שנית כאשר יוגמר נזירותו בטהרה, ועל כן אכל מאשם נזרו. ואמר עליך הכתוב אומר איש כי יפליא לנדור נדר 'נזיר להזיר' לה', שאמר הכתוב בכפילא, כי מי שמפליא לנדור לה' דייקא, שכוונתו לגלח לשמים, יתהוה אצלו נזירות פעמיים, שיזדמן לו טומאה בימי נזירותו, שיצטרך לגלח פעמיים. [ועיין בשמן ראש חלק ראשון השלם פ' נשא עו].

*

והנה אותו אדם הבא מן הדרום היה בעל מזל, וגברא דמאריה סייעיה, שהגיע כבר למצב שפחו עליו יצרו, והיה עומד להטרד מעולמו, והיה בכחו לגבר על יצרו להשחית שער, אותו דבר שבו טמון נסיונותיו, שמגרה אותו לחטוא. אבל לאו כל אדם זוכה לזה להיות גבור הכובש את יצרו כאשר מוצא עצמו עומד כבר במצב זו. ועיקר פרשת נזירות נסמכה לפרשת סוטה, להתבונן בעוד שעדיין אין נסיון לפניו, אלא רואה מה שנתהוה אצל אחרים, שרואה סוטה בקלקולה, יתבונן בעוד מועד שאין ערב בעדו שלא יגיע גם הוא למצב זה, ויעשה לעצמו גדר

והנה מצינו באשת מנוח שבא אליה מלאך ואמר, הנך הרה ויולדת בן וכו', כי נזיר אלקים יהיה הנער. וכאשר בא המלאך שנית אל מנוח כתיב, ויאמר מנוח אל מלאך ה' מי שמך וגו', ויאמר לו מלאך ה' למה זה תשאל לשמי והוא פלאי (שופטים יג-ז). ומבואר במפרשים כי המלאך של מצות נזירות שמו פלאי, והוא מלשון הפלאה (עיין במדרש רבה בפרשתנו י-ו). וכיון שהמלאך כאן נשלח לבשר את ענין הנזירות, שעליה נאמר איש כי יפליא לנדור, על כן אמר המלאך למה זה תשאל לשמי, כי יש לך להבין מהמאורע ששמו פלאי ע"כ. ואם כן האדם המקבל על עצמו נזירות קונה לו פרקליט המלאך ששמו פלאי לסייעו לקיים מצותו. וזהו איש או אשה כי 'יפליא', שרוצים לברוא אותו מלאך שנקרא פלאי, להיות לו לעזר מיצרו המתגבר עליו, העצה לזה 'לנדור נדר נזיר', והפרקליט הנברא מהנדר הוא יסייע אותו שיוכל לשמור נזרו.

*

ומעתה אותו אדם שבא מן הדרום, ופחו עליו יצרו על ידי שערותיו, והכיר שהגיע למצב שהוא נטרד מן העולם על ידי זה, ואין בידו כעת מספריים להעביר קוצותיו סדורות לו תלתלים, חשש לנפשו כי עד שיבוא לביתו לגלחו, יתקרר התעוררותו ולא ישחית את שער. על כן נשבע שיגלח את שער, ולא יוכל לחזור בו עוד על ידי שבועתו. אך לא הסתפק בשבועה גרידא שיגלחנו, כי הלא שערות הללו יצמחו אחר כך שנית, וברבות הימים ימצא את עצמו עוד הפעם בנסיונות אלו. על כן קיבל על עצמו נזירות מתחלה, שתהא בזה קיום מצות נזירות, וממנה יברא עוד מלאך מליץ ופרקליט שיסייעו אותו גם להלאה להתנהג בשערותיו בקדושה, כי מצוה גוררת מצוה. ועל כן אמר 'העבודה שאגלחך לשמים', ותהא בזה קיום שבועה ומצות קיום נזירות, והם יהיו פרקליטין ומליצים לסיוע גם להבא.

והנה נזדמן לו לאותו נזיר הצדיק שנטמא בימי נזירותו, אשר אין זה מן הראוי לאדם כמותו, ולא יאונה לצדיק כל און (משלי יב-כא). אך בהיות שכל הנזירות קיבל על עצמו כדי שיוכל לגלח שער בדרך מצוה, שיהיה לו פרקליט מזה לסייעו גם להלאה, על כן רצון יראיו יעשה,

ויסופר על צדיק אחד שאמר מה שרגילין לקרוא את הצדיק בהתואר 'וואונדער ראבינער', כי זכה להיות מושל ומלך על עצמו, שזהו פלא, וכמו שכתב באבן עזרא, איש כי יפליא (ו-ב), שיעשה דבר פלא, כי רוב העולם הולכים אחר תאותם ע"ש. ושוב ביאר שם להלן (ז-ו) דלכן נזר אלקיו על ראשו, כי כל בני אדם עבדי תאות העולם, והמלך באמת שיש לו נזר ועטרת מלכות בראשו, כל מי שהוא חפשי מן התאוות ע"כ. והיינו כי הזוכה לפרישות הוא מלך על אבריו, ולו נאה ויאה כתר מלוכה, אשר נזר אלקיו על ראשו.

ומענתה מובן שפיר מעלת ההולך לבית המדרש להסתובב בין לומדי תורה, כי גם אם לא זוכה ללמוד מתורתם, מכל מקום מושפע מצדקתם ויראתם, אשר שימושם גדול מלימודם. ועל כן גם 'ההולך ואינו עושה', מכל מקום 'שכר הליכה בידו', שיזכה להתעלות מהסתובבותו עם בני תורה.

וסייג שלא יוכל לבוא כלל לידי נסיון. – והוא מוסר השכל להכלים השונות של טוכנולגיא איך יש להתרחק מהם, בראותנו גדול החורבן שנתהווה מזה כבר לאלפים, ה' ישמרנו.

*

ומפרשה זו אנו רואים גדול חשיבות קבלת פרישות על עצמו, הגם שהוא רק על דבר קטן, מניעה מאכילת ושתית יוצא מן הגפן, אשר עבור זה הכתוב קורא אותו, כל ימי נזרו קדוש הוא לה' (ו-ח), ונזר אלקיו על ראשו (ז-ו). תואר אשר נמצא רק על הכהן הגדול, נזר שמן משחת אלקיו עליו (ויקרא כא-ב). ובאבן עזרא (שם) פירש כי תואר נזיר הוא על שם הנזר אלקיו שעל ראשו ע"ש. ומרגע לרגע בדיבור אחד, יוכל להשתנות מאיש פשוט להיות קדוש עם נזר אלקים, והוא כאשר אומר הריני נזיר, שמקבל על עצמו פרישות, משתנה כל מהותו לטובה.

סעודה שלישית

יום אחד ע"כ. ועל כן נאמר בסיום הקמת המשכן, ביום כלות משה, אותו לשון שנאמר בסיום הבריאה, ויכולו השמים והארץ.

*

ולבאר הענין ביתר שאת, דהנה לעיל בפרשת פקודי (לט-לג) כתיב, ויביאו את המשכן אל משה וגו', וברש"י שלא היו יכולין להקימו, ולפי שלא עשה משה שום מלאכה במשכן, הניח לו הקדוש ברוך הוא הקמתו, שלא היה יכול להקימו שום אדם מחמת כובד הקרשים, שאין כח באדם לזקפן, ומשה העמידו. אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא איך אפשר הקמתו על ידי אדם, אמר לו עסוק אתה בידך נראה כמקימו, והוא נוקף וקם מאליו, וזהו שנאמר (מ-ז) הוקם המשכן, הוקם מאליו (עיין תנחומא יא) ע"כ. ולכאורה סותר עצמו מינייה וביה, דקאמר שלא נשאר

ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן, וימשח אותו וגו', ויקריבו נשיאי ישראל וגו', ויביאו את קרבנם לפני ה' וגו' (א-ו). הנה סיום הקמת המשכן קרא הכתוב כאן בשם 'כלות'. וכמו כן בסיום בריאת שמים וארץ אמר הכתוב (בראשית ב-א) 'ויכולו' השמים והארץ. והענין הוא, כי בעשיית המשכן אמרו (ברכות נה). יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ, כתיב הכא (שמות לה-לא) וימלא אותו רוח אלקים בחכמה ובתבונה ובדעת, וכתיב התם (משלי ג-ט) ה' בחכמה יסד ארץ, כונן שמים בתבונה וכו' ע"ש. והיינו כי עשיית המשכן היא בסודן של הדברים דוגמת בריאת שמים וארץ, ועל כן הוצרך בצלאל לרוח אלקים בחכמה ובתבונה ובדעת, דוגמת שהיתה הבריאה. ועל כן אמרו (מגילה י) אותו היום היתה שמחה לפני הקב"ה כיום שנבראו בו שמים וארץ, כתיב הכא (ויקרא ט-א) ויהי ביום השמיני, וכתיב התם (בראשית א-ה) ויהי ערב ויהי בקר

אמת שהוקם על ידי משה, ומכל מקום הוקם מאליו, כיון שהיה דוגמת ההר סיני, שהניצוצות הקדושות נתעוררו מעצמם על ידי קדושתו של משה רבינו ע"ה.

וזהו שאמר הקב"ה למשה, והקמות את המשכן ממש באופן כמשפט אשר הראית בהר, דהיינו 'בהר סיני', ששם ראו איך נתעוררו הניצוצות הקדושות שבהר והוקם ההר מאליו, כן באופן זה ממש יהיה הקמת המשכן, שכאשר תתקרב אל המשכן יתעוררו הניצוצות קדושות כנ"ל, וממילא והקמות את המשכן ע"כ.

והנה כמו שהיה במשכן שהוקם על ידי שנתעוררו הניצוצות הקדושות שבתוכה לקראת ידו של משה, כן מצינו גם בעצם בריאת שמים וארץ, כמו שכתוב באור החיים הק' (פ' בראשית) על הפסוק ויכולו השמים והארץ וגו' (ב-א), וז"ל מקרא זה לא ידענו מה בא ללמדנו, ונראה כי יכוין לומר על דרך אומרים ז"ל (ב"ר סח-ט) הקדוש ברוך הוא מקומו של עולם. גם מצינו כי הוא מלא עולם כאמור (ישעיה ו-ג) מלא כל הארץ כבודו. ומעתה אורו יתברך נמצא בהקף העולם ובפנימיותו. וצריך לתת לב לדעת טעם הדבר למה עשה ה' ככה. ומקובלני מפי זקני תורה, כי טעם שעשה ה' העולם כדורי הוא כדי שיעמוד ויתקיים בהשוואת כחי חלקיו. ופירושן של דברים הוא, יש לך לדעת שאין תשוקה בעולם עריבה וחביבה ונחמדת ונאהבת ונתאבת ומקוות לנבראים, ובפרט לחלקי הרוחני המכיר ויודע בחינת אור האלקות, כהדבקות באורו יתברך, ואליו יכספו כל נפש חיונית המגעת להכיר קצת מנועם אורו יתברך, תצא נפשם לחזות בנועם ה'. ולך לדעת, כי כל אשר ברא ה' בעולמו יצר בו ה' בחינת ההשכלה וההבחנה כפי בחינתו, בעלי חיים מדברים ובלתי מדברים וצומח ודומם, יש לכל אחד כח מההשכלה להכיר יוצרו כפי השגתו. ובוה תשכיל לדעת העמדת העולם באיזה דבר הוא תלוי ועומד מבלי התנועות, כי ה' גילה סודו אל יראיו, והוא כי באמצעות אורו הנערב והמקווה אשר יסובב כדוריות העולם בהשוואה, וכל חלק וחלק מהסובב של העולם יתעצם בכח אש התשוקה הבווערת בו להתקרב לבחינת כללות נצר המקווה, ולהיות כי כל בחינת סיבוב העולם תשוה בו שיעור התשוקה וכו', וכל חוט השערה מכל

למשה שום מלאכה אלא הקמתו, ושוב אמר שגם הקמתו לא עשה משה, אלא עסוק בדרך נראה כמקימו, והוקם מאליו.

וכתב דודי ז"ל בספרו בית הלחמי (פ' פקודי), בהקדם לבאר הכתוב והקמות את המשכן כמשפטו אשר הראית בהר (שמות כו-ל). וקשה דהלא בודאי יקימו אותה כמו כל אהל שמקימים אחרי הגמרו, ולמה הוצרך לומר כמשפטו אשר הראית בהר. ועוד דלא מצינו שהקימו את המשכן והראו למשה הקמתו. אך הכוונה על פי מה שכתוב באור החיים הק', וירד ה' על הר סיני (וי-ב), דכשהתחיל ה' להוריד שכינתו במתן תורה, רעש ההר ועלה לקראתו כעבד רץ לפני רבו, והגם היותו דומם נעשה בעל חי, ועלה קודם שיגיע עדיו ע"כ.

ובפנים יפות (פ' יתרו ד"ה והגבלת) כתב לבאר בזה, הא דכפה הקב"ה עליהם ההר, ואמר להם אם תקבלו התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם (שבת פח.). דאין זה מדרך עונש, אלא בדרך הטבע כך היה, דאם ימנעו ח"ו מלקבל את התורה, והשכינה מסתלקת מן ההר, יחזור לקדמותו ליסוד עפר הנופל למטה, ועל ידי זה שם תהא קבורתכם ע"כ. (ועיין ערוגת הבשם ריש פרשת בהר).

וכמו דההר סיני נתרום מגודל כח גודל הקדושה שהיה שורה עליו, ונתעוררו הניצוצות הקדושות שבו לעוף למעלה כדרך כל דבר שואף ורוצה לעלות לשרשו ועל כן נעשה קל להתרום, כן היה בהמשכן, שלא היו יכולין להקימו מחמת כובד הקרשים, אולם כאשר נתקרב משה איש האלקים אל המשכן בגודל קדושתו שהיה מתנוצץ ממנו, ממילא נתעוררו הניצוצות הקדושות שטמונים בכל מלאכת המשכן להתדבק אל המקור, שהרגישו אור קדושת משה רבינו ע"ה, ושוב נעשו קל מאד ופסקה כובד הקרשים, כמו שהיה בהר סיני שנתרום מהאי טעמא, ובוה ראו כל בני ישראל כוחו של משה שהעמיד המשכן, שכאשר קירב משה אל המשכן נתעוררו הניצוצות הקדושות שבהקרשים ונעשו קל [התגברות הרוחני על הגשמי כנודע] ברצותם לחזור אל שורש הקדושה. ואם כן תרווייהו אמת, שהן

לפי שנתעצלו מתחלה נחסרה אות משמם ע"כ. ופירשו בדרך צחות דלכן נחסר האות יו"ד דייקא, כי יהודי כשר לא מתעצל אלא מזדרו לעשות רצון קונו, וכיון שהתעצלו חסר מהם היו"ד דייקא. ויש להוסיף עוד, כי הנשיאים לא העריכו כראוי מהותן של הכלל ישראל שהם זריזין במצות ה', והם יביאו הכל ולא ישאר להם מה להשלים, וכיון שלא העריכו מהותו של יהודי, נחסר מהם האות יו"ד.

והנה באמת נשאר דברים חסרים שלא הביאו ישראל, והנשיאים הביאו את אבני השהם ואת אבני המלואים, ואת הבושם ואת השמן למאור ולשמן המשחה ולקטורת הסמים (לה-כו), מכל מקום התאוננו שלא זכו להיות להם חלק בעצם הבנין של המשכן, רק בבגדי הכהונה והבושם והשמן, אבל לא בקרשיה ועמודיה ובריחיה, שזה היה להם מעוות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות. וכאשר ראו הנשיאים מה שעלתה בידם, שאין להם חלק בהקמת המשכן, רצו לתקן הדבר במקצת, ועל כן הביאו עגלות צב שבהם היו מסייעים את המשכן ממקום למקום, כדי שיוכלו להקימו במקום השנית, וכן להלאה בכל המ"ב מסעות, ועל ידי העגלות שהביאו יהיה להם על כל פנים חלק בהקמת המשכן לאחריה.

*

ובאמת היתה כוונת הנשיאים לטובה, דהרי אמרו חז"ל (הובא ברש"י דברים ח-א) שאין המצוה נקראת אלא על שם הגומרה, שנאמר (יהושע כד-לב) ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם, והלא משה לבדו נתעסק בהם להעלותם, אלא לפי שלא הספיק לגומרה, וגמרוהו ישראל, נקראת על שמם (סוטה יג): ע"כ. וכיון שרצון יראיו יעשה, על כן סיבב ה' שלא יהיה לכולם שמן למשיחה, ובלי משיחה לא חל קדושה על המשכן וכליו. והמשכן והכלים שעשה משה רק משיחתן מקדשתן (שבועות טו), ובלי שמן המשחה שהביאו הנשיאים אין המשכן וכליה מקודשים, ושפיר היו הם הגומרים את המצוה.

וברש"י (ז-ד) מלאה קטורת, לא מצינו קטורת ליחיד, ולא על מזבח החיצון, אלא זו בלבד, והוראת שעה

חלקי הסובב של העולם יתעצם להתקרב ומושך לצד הפונה אליו, ובאמצעות התעצמות הנמשך מכל סביבות כדוריות העולם נמצא העולם עומד וקיים, ונמצא כל העולם תקוע ביתדות ומסמרי חשק הבורא לצד כלות ונטות רוחניות שבו להתקרב להנערב יתעלה שמו. ובוזה אתה משיג טעם שברא ה' העולם כדורי וכו'.

והוא אומרו ויכולו השמים והארץ וכל צבאם, פירוש ויכלו על דרך אומרו (תהלים פד-ג) נכספה וגם כלתה, ובאמצעות זה נשלמה ונתקיימה הבריאה. וטעם שהוציא הכתוב הענין בלשון זה, ויכלו, לרמוז כי היא תשוקה גדולה עד כלות החלק אל הכל, והוא בחינה גדולה מבחינה החשק והתשוקה. והוא שרמו דוד באומרו נכספה וגם כלתה, הרי זה מגיד כי בחינה זה גדולה מבחינה שלפניה, ובאמצעות בחינה זו והתעצמותה העולם קיים ע"כ.

ואם כן הקמת המשכן שיהיו קרשי המשכן עומדים, עם קיום שמים וארץ באויר, ענינם שוה, שזה מסתובב על ידי התשוקה של ניצוצי הקדושה שיש בתוכם. וכמו שבבריאת שמים וארץ נאמר 'ויכולו' השמים והארץ, שנכספה וכלתה נפשם להקב"ה שממלא וסובב כל עלמין. כן היה בהקמת המשכן, ויהי ביום 'כלות' משה להקים את המשכן, שעל ידי שהטיל משה את ידיו על הקרשים, כלתה ונכספה הניצוצי הקדושה להתדבק בו, ועל ידי זה הוקם המשכן.

*

ועתה נבוא לבאר קרבנם של הנשיאים, ויביאו את קרבנם לפני ה' שש עגלות צב ושני עשר בקר וגו' (א-י). דמבואר ברש"י, אמר רבי נתן מה ראו הנשיאים להתנדב כאן בתחלה, ובמלאכת המשכן לא התנדבו תחלה, אלא כך אמרו הנשיאים, יתנדבו צבור מה שיתנדבו, ומה שמחסרין אנו משלימין, כיון שראו שהשלימו צבור את הכל, שנאמר (שמות ל-י) והמלאכה היתה דים, אמרו מעתה מה לנו לעשות, הביאו את אבני השהם והמלואים לאפוד ולחשן, לכך התנדבו כאן תחלה ע"כ. וברש"י (פ' ויקהל) הוסיף, דלכן והנשאם הביאו את אבני השהם (שמות לה-כו), כתיב חסר,

היתה (מנחות נ.) ע"כ. וברש"י (שיר ה-א) באתי לגני אחותי כלה וגו', אכלתי יערי עם דבשי, על שם הקטורת שהקטירו קטורת יחיד הנשיאים על מזבח החיצון ונתקבלה, והוא דבר שאינו נוהג לדורות, ואני מרוב חיבה אכלתי הקנה עם הדבש, את שאינו ראוי עם הראוי, קטורת נדבה וכו' ע"כ. ויש לומר בטעמו, דכיון שהתנדבות סממני הקטורת למשכן היתה רק על ידי הנשיאים, שהם הביאו הבושם ואת השמן וגו' לקטורת הסמים, על כן השתוקקו להביא בקרבנם גם קטורת, ונתרצה אליהם ה'.

ו-יג), וכיון דכדי להיות אהרן כהן גדול הוצרך לשמונה בגדים, והיה חסר לישראל האבני שהם והאבני מלואים לאפוד ולחושן, אשר הנשיאים הביאו אותם, ושמונה בגדים הללו הוצרכו להלביש את אהרן בימי המילואים, אשר סדר המילואים מעכב (יומא ד:), על כן היה להנשיאים שייכות ביותר למנחות, שהם הם הגורמים למנחת חביתין של אהרן, על כן הביאו המנחה תחלה.

*

וברמב"ן (ג'י-ו) כתב, שחנכו הנשיאים את המזבח בכל המינין הקרבים עליו, על כן הביאו מנחה וקטורת ועולה וחסטת ושלמים. והקטורת והחסטת הוראת שעה, שאינם באים בנדבה, אבל להשלים בחנוכה כל הקרבנות נעשה כן, כי אין ישראל מקריבים זולתי אלו הקרבנות בלבד, כי החטאת והאשם דבר אחד ושם אחד הוא ותורה אחת להם ע"כ. ויש להבין למה הקדימו להביא את המנחה קודם שאר הקרבנות. לא מיבעיא לדעת רש"י (מנחות ח: ד"ה שניהם) שהסולת היה מנחת נסכים ע"ש, הרי הוא רק טפל להקרבן, והוי להו להביא הקרבן תחלת ושוב מנחתה. אך גם לדעת רש"י בפרשתנו (ג'י-ו) דהסולת היתה מנחת נדבה, היה להם להקדים הבהמות תחלה שהם חשובים יותר. ונראה דבמנחת נדבה אמר הכתוב (ויקרא ב-א) ונפש כי תקריב, וברש"י לא אמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא במנחה, מי דרכו להתנדב מנחה, עני, אמר הקדוש ברוך הוא מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו (מנחות קד: ע"כ. ואם כן נדבת המנחה חשובה ביותר לפני ה', על כן הקדימו הנשיאים חינוך קרבן מנחה תחלה. ועוד כי הלא הביאו אותה בקערת כסף שלשים ומאה משקלה ומזרק שבעים שקל, על כן היתה עולה בשויה יותר מכולם.

והנה הנשיאים כתיב חסר יו"ד, הגם שכוונתם היתה לכאורה רצויה שרצו להיות מגומרי המצוה. אך כתוב בספר דברי דוד (דף קמג) שהרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב זצ"ל סיפר מבעל הנודע ביהודה זצ"ל, שבבואו בברית הנישואין העניק לו חותנו סך גדול מאד לדמי נדוניא, ומחמת חשש רבית לא אבה להפקיד מעותיו על עיסקא, והיה שומרם תחת ידו בתיבה נעולה בחדר שלמד בו. פעם אחת בא לפניו עני, וישפוך לבו לפניו שבתו משודכת זה זמן רב ואין לו מאום לצורכי נישואין, לא כל שכן שאין בידו מעות לסלק הנדוניא כאשר התחייב. שאלו הנודע ביהודה, לכמה מעות זקוק הוא, ענה העני שסך שלש מאות רובל יספיקו לו לצרכי הנישואין ולסלוק התחייבויותיו. מיד פתח הנודע ביהודה את תיבת המעות ויקח משם מאתיים ותשעים רובל ויתנם לאותו עני. ובראותו אותות הפליאה על פניו, הסביר לו כוונתו, אחר שאמרו חז"ל אין המצוה נקראת אלא על שם גומרה, ועתה יבוא אחר וישלים לו עשרה רובל, ותקרא המצוה על שמו, ובכך לא יוכל הוא להתגאות. והפטיר אדמו"ר זלה"ה ואמר, מהנהגתו זאת זכה הנודע ביהודה לגדלותו הנשגבה ע"כ.

ועל כן הנשיאים לפי גודל מעלתם לא היה מתאים להם הנהגה זו שיחזרו על דבר זה שתהא המשכן נקראת על שמם, כי המה גמרו המצוה, ויש בזה חסרון יו"ד, על כן הנשיאים חסר כתיב.

גם יש לומר, דכיון דהכהן גדול הוצרך להביא מנחת חביתין בכל יום, מחציתה בבקר ומחציתה בערב (ויקרא

הגליון הזה נתנדב על ידי

מוה"ר ר' דוד גלויבער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למול טוב	מוה"ר ר' יוסף באדאנסקי הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למול טוב	מוה"ר ר' יואל מייזעלס הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למול טוב	מוה"ר ר' משה יוסף האפפמאן הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למול טוב
--	--	--	--